

BUDSJETTUNDERSØKELSE 2013 – KOMMUNENE

BEDRET DRIFTSRESULTAT, MER TIL TJENESTER OG MINDRE TIL KULTUR OG VEDLIKEHOLD

KS' budsjettundersøkelse er en kartlegging av endringer som kommunene har lagt opp til i henhold til kommunestyrets budsjettvedtak for 2013. Det er 165 kommuner med nær 3 mill innbyggere som har svart på årets budsjettundersøkelse. I besvarelsene er kommunene bedt om å oppgi reelle endringer i svarene, dvs. endring utenom pris- og kostnadsjustering.

43 pst av kommunene – med 56 pst av befolkningen i undersøkelsen - budsjetterer med et *bedre netto driftsresultat i 2013* enn deres forventede resultat for 2012. 36 pst av kommunene budsjetterer med et lavere resultat i 2013 i forhold til forventede resultater i 2012. Vektet for folke mengde utgjør dette 25 pst.

17 pst av kommunene – med 34 pst av befolkningen - budsjetterer med et resultat på 3 pst eller høyere. 85 pst av kommunene i undersøkelsen budsjetterer med positivt netto driftsresultat i 2013. Vekter man i forhold til folke mengde i disse kommunene, har nær 91 pst svart at de forventer positivt netto driftsresultat. Det er tilnærmet det samme som året før.

Det er flere kommuner som sier de vil bygge ut tjenestetilbudet innenfor barnehager, barnevern, pleie og omsorg og helsetjenester enn antall kommuner som sier de vil redusere. Mens for grunnskole, sosialtjeneste, kultur og vedlikehold på vei og bygg er det flere kommuner som sier de vil redusere, enn antall som vil øke. Vektet for befolkning, er det flere som vil øke driftsbudsjettet enn de som vil redusere det, på alle ovenstående områder, bortsett fra på sosialtjenesteområdet.

Over en tredel av kommunene planlegger med økt antall elever per undervisningsårsverk og rundt halvparten planlegger uendret lærertetthet. Vektet for befolkning, sier 23 pst at de vil redusere lærertettheten.

Over halvparten av kommunene budsjetterer med uendrede midler til vedlikehold fra 2012 til 2013, og målt i folketall er det betydelig flere (33 pst) som sier de vil øke vedlikehold til bygg, enn andel som sier de vil redusere (12 pst). For vedlikehold av veier er tallene hhv 18 pst og 15 pst.

Investeringsaktiviteten ser ut til å øke i 2013 (55 pst av kommunene med 73 pst av innbyggerne, inkl. Oslo), mens 31 pst av kommunene (som representerer 17 pst av innbyggerne i undersøkelsen) reduserer investeringsaktiviteten. Samlet sett, ser det ut til å være en fortsatt svak vekst i investeringsnivået. 83 pst av kommunene, med nær 90 pst av innbyggerne, lånefinansierer mer enn 50 pst av investeringene (58/64 pst lånefinansierer mer enn 75 pst).

NETTO DRIFTSRESULTAT

Netto driftsresultat er en indikator på den økonomiske balansen i kommunesektoren. Det viser årets driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt, og hva kommuner og fylkeskommuner sitter igjen med til avsetninger og investeringer. Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) anbefaler at samlet netto driftsresultat for kommunesektoren over tid er på minst 3 prosent av driftsinntektene, for at sektoren skal ha en bærekraftig økonomi.

Nivå på netto driftsresultat i 2013*Budsjettert netto driftsresultat i 2013 i prosent av totale driftsinntekter.*

Alternativer	Andel av kommunene i undersøkelsen (pst)		Svar vektet ifht folketall i kommunene (pst)	
	2012	2013	2012	2013
Positivt på eller over 3 pst	13	17	31	34
Positivt under 3 pst	71	68	60	57
Negativt	16	14	8	8

Totalt antall kommuner som har svart: 165

Budsjettert endring i netto driftsresultat i 2013*Endring i budsjettert netto driftsresultat i 2013 i prosent av totale driftsinntekter sammenlignet med anslag for netto driftsresultat i pst av totale driftsinntekter i 2012.*

Alternativer	Andel av kommunene i undersøkelsen (pst)		Svar vektet ifht folketall i kommunene (pst)	
	2012	2013	2012	2013
Økt	36	43	44	56
Uendret	19	21	33	19
Redusert	45	36	23	25

Totalt antall kommuner som har svart: 165

BARNEVERN*Endring i kommunale bevilgninger til barnevern sammenlignet med 2012*

Alternativer	Andel kommuner (pst)	Svar vektet ifht folketall i kommunene (pst)
Økte midler	37	27
Uendrede midler	48	60
Reduserte midler	15	13

Totalt antall kommuner som har svart: 165

BARNEHAGE*Endring i kommunale bevilgninger til barnehage sammenlignet med 2012*

Alternativer	Andel kommuner (pst)	Svar vektet ifht folketall i kommunene (pst)
Økte midler	44	68
Uendrede midler	33	22
Reduserte midler	23	10

Totalt antall kommuner som har svart: 165

Forutsetning lagt til grunn for 2013-budsjettet

Forutsetninger lagt til grunn for tilskuddssatser til private barnehager – per plass

Tilskuddssatser per plass i private barnehager	Andel kommuner (prosent)	Svar vektet ifht folketall i kommunene (prosent)
Minimums tilskuddssats	48	60
Mer enn minimum tilskuddssats	24	36
Vet ikke	2	1
Har ikke private barnehager	26	3

Totalt antall kommuner som har svart: 163

SKOLE*Endring i kommunale bevilgninger til grunnskolen sammenlignet med 2012*

Alternativer	Antall kommuner (pst)	Svar vektet ifht folketall i kommunene (pst)
Økte midler	28	64
Uendrede midler	23	10
Reduserte midler	49	26

Totalt antall kommuner som har svart: 165

Endring i antall elever per undervisningsårsverk i 2013 sammenlignet med 2012

Alternativer	Antall kommuner (pst)	Svar vektet ifht folketall (pst)
Færre elever per undervisningsårsverk	37	23
Uendret antall elever per undervisningsårsverk	50	72
Flere elever per undervisningsårsverk	13	5

Totalt antall kommuner som har svart: 165

PLEIE- OG OMSORG*Endring i kommunale bevilgninger til pleie og omsorg i 2013 sammenlignet med 2012*

Alternativer	Antall kommuner (pst)	Svar vektet ifht folketall i kommunene (pst)
Økte midler	43	53
Uendrede midler	25	34
Reduserte midler	32	13

Totalt antall kommuner som har svart: 165

Endring i antall institusjonsplasser i 2013 sammenlignet med 2012

Alternativer	Andel av kommunene i 2013 (pst)	Andel av kommunene i 2014-16 (pst)
Nye institusjonsplasser	12	33
Nye boliger med heldøgns omsorg	40	49
Flere plasser til dagaktivitetstilbud, demente	24	Ikke kartlagt

Totalt antall kommuner som har svart: Institusjonsplasser: 86 kommuner, heldøgns omsorg: 99 kommuner og dagaktivitetstilbud: 163 kommuner

KULTUR- OG FRITIDSTILBUD

Endring i kommunale bevilgninger til kultur og fritidstilbud sammenlignet med 2012

Alternativer	Andel av kommunene (pst)	Svar vektet ifht innbyggere (pst)
Økte midler	21	26
Uendrede midler	51	56
Reduserte midler	28	18

Totalt antall kommuner som har svart: 165

SOSIALTJENESTEN*Endring i kommunale bevilgninger til sosialtjenesten sammenlignet med 2012*

Alternativer	Andel kommuner (pst)	Svar vektet ifht innbyggere (pst)
Økte midler	16	13
Uendrede midler	54	39
Reduserte midler	30	48

Totalt antall kommuner som har svart: 165

*Forutsetning lagt til grunn for 2013-budsjettet**Endring i forventet antall deltakere i kvalifiseringsprogrammet*

Alternativer	Andel kommuner (prosent)	Svar vektet ifht folketall i kommunene (prosent)
Flere	7	25
Uendret	71	45
Færre	10	10
Vet ikke	12	19

Totalt antall kommuner som har svart: 162

VEDLIKEHOLD*Endring i kommunale bevilgninger til vedlikehold av bygg sammenlignet med 2012*

Alternativer	Andel kommuner (pst)	Svar vektet ifht innbyggere (pst)
Økte midler	24	33
Uendrede midler	52	54
Reduserte midler	24	13

Totalt antall kommuner som har svart: 165

Endring i kommunale bevilgninger til vedlikehold av kommunale veier sammenlignet med 2012

Alternativer	Andel kommuner (pst)	Svar vektet ifht innbyggere (pst)
Økte midler	19	18
Uendrede midler	60	67
Reduserte midler	21	15

Totalt antall kommuner som har svart: 165

INVESTERINGER*Endring i kommunale bevilgninger til investeringer sammenlignet med 2012*

Alternativer	Andel kommuner (pst)	Svar vektet ifht innbyggere (pst)
Økte midler	55	73
Uendrede midler	14	10
Reduserte midler	31	17

Totalt antall kommuner som har svart: 165

Hvor stor andel av investeringene er beregnet lånefinansiert i 2013

Alternativer	Andel kommuner (pst)	Svar vektet ifht innbyggere (pst)
0 – 25 prosent av investeringene	7	5
26 – 50 prosent av investeringene	9	7
51 – 75 prosent av investeringene	26	24
Mer enn 75 pst av investeringene	58	64

Totalt antall kommuner som har svart: 165

Investeringer i nye gang- og sykkelveier i 2013

Alternativer	Andel kommuner (pst)	Svar vektet ifht innbyggere (pst)
Ja	46	64
Nei	50	32
Vet ikke	4	3

Totalt antall kommuner som har svart: 165

Budsjetterte energisparetiltak i eksisterende bygg i 2013

Alternativer	Andel kommuner (pst)	Svar vektet ifht innbyggere (pst)
Ja	42	44
Nei	46	19
Vet ikke	12	37

Totalt antall kommuner som har svart: 160

26.02.2013

FYLKESKOMMUNENE SATSER PÅ FYLKESVEIER

Hovedtrekk fra budsjettundersøkelsen 2013 - fylkeskommunene

KS' budsjettundersøkelse er en kartlegging av endringer som følge av fylkeskommunenes budsjettvedtak for 2013. Alle fylkeskommunene har svart på undersøkelsen. Fylkeskommunene ble bedt om å oppgi reelle endringer, dvs. endringer utenom generell lønns- og prisjustering.

På sektorene kollektivtransport og fylkesveier er det 10 av fylkeskommunene som øker bevilgningene til drift i 2013. Befolkningsvektet utgjør dette henholdsvis 64 og 45 pst. Investeringer i kollektivtransport er uendret for 13 fylkeskommuner med 61 pst av befolkningen, mens over halvparten øker investeringer til fylkesveier. For drift og vedlikehold av bygg til bygg er det 12 fylkeskommuner, med 64 pst av befolkningen som har vedtatt uendrede budsjetter i 2013 i forhold til i 2012.

På sektoren videregående opplæring øker både drift og investeringer i et klart flertall av fylkeskommunene. 12 fylkeskommuner, med 66 prosent av befolkningen, øker bevilgningene til drift sammenliknet med 2012. 8 fylkeskommuner, med 57 prosent av befolkningen, øker investeringene til videregående skole.

12 fylkeskommuner budsjetterer med et høyere netto driftsresultat i 2013 enn forventet resultat i 2012. Disse fylkeskommunene representerer 65 pst av befolkningen.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er en indikator på den økonomiske balansen i kommunesektoren. Den viser årets driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt, og uttrykker hva kommuner og fylkeskommuner sitter igjen med til avsetninger og investeringer. Det tekniske beregningsutvalget for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) anbefaler at over tid bør netto driftsresultat for kommunesektoren under ett være på om lag 3 prosent av driftsinntektene. Dette normtallet er ikke direkte anvendbart for fylkeskommunene etter forvaltningsreformen, men kan likevel brukes til å illustrere endringene i forhold til 2012.

Budsjettert netto driftsresultat i prosent av totale driftsinntekter.

Alternativer	Andel av fylkeskommunene (prosent)		Svar vektet ift andel innbyggere (prosent)	
	2012	2013	2012	2013
Positivt på eller over 3 pst	47	47	41	44
Positivt under 3 pst	53	53	59	56
Negativt	0	0	0	0

Antall fylkeskommuner som har svart: 19

Endring i budsjettert netto driftsresultat (i pst av totale driftsinntekter) sammenlignet med anslag på netto driftsresultat året før.

Alternativer	Andel av fylkeskommunene (prosent)		Svar vektet ift andel innbyggere (prosent)	
	2012	2013	2012	2013
Økt	18	63	22	65
Uendret	29	16	22	15
Redusert	53	21	56	20

Antall fylkeskommuner som har svart: 19

Videregående opplæring

Endring i driftsbudsjettet 2013 sammenlignet med forventet bruk av midler i 2012 - videregående opplæring.

Alternativer	Andel av fylkeskommunene (prosent)	Svar vektet ift andel innbyggere (prosent)
Økt	63	66
Uendret	21	17
Redusert	16	17

Antall fylkeskommuner som har svart: 19

Årsaker til økning i driftsbudsjettet 2013 - videregående opplæring (flere svar er mulig)

Alternativer	Fordeling av svar (prosent) – vektet for folketall
Økt antall elever/lærlinger	47
Økt satsing på kompetanseutvikling	8
Økte satsing på bedre gjennomføring	29
Økte kostnader til lokaler, administrasjon og ledelse	23
Økte ressurser til spesialundervisning	14
Høyere andel i yrkesfaglige program	2
Flere tilbud	5
Annet	24

Kollektivtransport*Endring i driftsbudsjettet 2013 sammenlignet med forventet bruk av midler i 2012 - kollektivtransport*

Alternativer	Andel av fylkeskommunene (prosent)	Svar vektet ifht andel innbyggere (prosent)
Økt	53	64
Uendret	26	23
Redusert	21	13

Antall fylkeskommuner som har svart: 19

Årsaker til økning av driftsbudsjettet 2013 - kollektivtransport (flere svar er mulig)

Alternativer	Fordeling av svar (prosent)
Økt antall reisende, ekskl. skoleskyssordning	21
Økt antall elever i skoleskyssordning	7
Bedret tilbud (flere ruter etc.)	31
Økte kostnader (utover generell lønns- og prisvekst) for samme tilbud	19
Økte kostnader til infrastruktur (billett- og informasjonssystemer)	11
Forskriftskrav om sikring av skoleelever i buss	17
Annet	2

Fylkesveger*Endring i drift og vedlikehold på fylkesvegsektoren i 2013 sammenlignet med forventet bruk av midler i 2012.*

Alternativer	Andel av fylkeskommunene (prosent)	Svar vektet ift andel innbyggere (prosent)	Svar vektet ift km veilengde (prosent)
Økt	53	45	55
Uendret	21	27	15
Redusert	26	28	30

Antall fylkeskommuner som har svart: 19

Tannhelse*Endring i driftsbudsjettet for tannhelse i 2013 sammenlignet med forventet bruk av midler i 2012.*

Alternativer	Andel av fylkeskommunene (prosent)	Svar vektet ift andel innbyggere (prosent)
Økt	42	48
Uendret	42	43
Redusert	16	9

Antall fylkeskommuner som har svart: 19

Bygg - drift og vedlikehold

Endring i drift og vedlikehold av bygningsmassen i 2013 sammenlignet med forventet bruk av midler i 2012.

Alternativer	Andel av fylkeskommunene (prosent)	Svar vektet ifht andel innbyggere (prosent)
Økt	32	35
Uendret	63	64
Redusert	5	1

Antall fylkeskommuner som har svart: 19

Kultur

Endring i driftsbudsjettet for kultur i 2012 sammenlignet med forventet bruk av midler i 2011.

Alternativer	Andel av fylkeskommunene (prosent)	Svar vektet ifht andel innbyggere (prosent)
Økt	37	36
Uendret	53	48
Redusert	11	16

Antall fylkeskommuner som har svart: 19

Investeringer

Endring i investeringer i 2013 sammenliknet med forventede investeringer i 2012

Alternativer	Andel av fylkeskommunene (prosent)			Svar vektet ift andel innbyggere (prosent)			Vektet for veilengde
	Vid.g. opplæring	Kollektiv-transp.	Fylkesveier	Vid.g. opplæring	Kollektiv-transp.	Fylkesveier	Fylkesveier
Økt	42	22	53	57	30	60	56
Uendret	21	72	26	15	61	25	23
Redusert	37	6	21	28	6	14	21

Antall fylkeskommuner som har svart: 19

Andel av brutto investeringer i 2013 som er lånefinansiert.

Alternativer	Andel av fylkeskommunene (prosent)	Svar vektet ift andel innbyggere (prosent)
Under 25 pst	11	15
25-49 pst	26	26
50-74 pst	47	47
75 pst og over	16	16

Antall fylkeskommuner som har svart: 19